

Mladá veda

Young Science

Špeciálne vydanie

Mladá veda

Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

Číslo 4, ročník 10., špeciálne číslo vydané v septembri 2022

ISSN 1339-3189

Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk

Fotografia na obálke: Šarkan. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA

doc. Ing. Peter Adamišín, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociálnej geografie a regionálneho rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)

Mgr. Jakub Köry, PhD. (School of Mathematics & Statistics, University of Glasgow, Glasgow)

prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of Ukrainian Studies, University of Toronto; Royal Society of Canada)

Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)

doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)

prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)

prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)

doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra verejnej ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

Mgr. Michal Garaj, PhD. (Katedra politických vied, Univerzita sv. Cyrila a Metoda, Trnava)

REDAKCIA

Mgr. Branislav A. Švorc, PhD., šéfredaktor (Vydavateľstvo UNIVERSUM, Prešov)

Mgr. Martin Hajduk, PhD. (Banícke múzeum, Rožňava)

PhDr. Magdaléna Keresztesová, PhD. (Fakulta stredoeurópskych štúdií UKF, Nitra)

RNDr. Richard Nikischer, Ph.D. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha)

PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSS UKF, Nitra)

Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ

Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r. o.

www.universum-eu.sk

Javorinská 26, 080 01 Prešov

Slovenská republika

OBLASTI BEZPEČNOSTNEJ STRATÉGIE V KOMPETENČNÝCH SÚVISLOSTIACH KOŠICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA V 1. POLROKU 2022

SPHERES OF THE SECURITY STRATEGY WITHIN THE COMPETENCES
OF THE KOŠICE SELF-GOVERNMENT REGION IN 1ST HALF OF 2022

Jana Béreš Furmanová¹

Autorka pôsobí ako interný doktorand na Vysokej škole bezpečnostného manažérstva v Košiciach. Vo svojej dizertačnej práci sa venuje problematike bezpečnosti postupov a rozhodnutí jednotlivých oblastí samosprávy v krajskom kontexte.

Author works as an internal doctoral student at the University of Security Management in Košice. In her dissertation, she deals with the issue of security of procedures and decisions of individual areas of self-government in the regional context.

Abstract

The article deals with the issue of security and variability of competences in the security strategy of the regional self-government, such as the Košice self-governing region. The article theoretically processes the current position of the regional self-government in the context of procedures and creation of security policy, especially in the management of the regional Security Council.

Key words: security, self-governing region, security council, competences

Abstrakt

Článok rieši problematiku bezpečnosti a variability kompetencií v bezpečnostnej stratégii krajskej samosprávy, akou je Košický samosprávny kraj. Článok teoreticky spracúva aktuálne postavenie krajskej samosprávy v kontexte postupov a tvorby bezpečnostnej politiky, najmä v gescii orgánu Bezpečnostná rada kraja.

Kľúčové slová: bezpečnosť, samosprávny kraj, bezpečnostná rada, kompetencie

¹Adresa pracoviska: JUDr. Ing. Jana Béreš Furmanová, MBA, LL.M, VŠBM v Košiciach, Koš'ova 1, 040 01 Košice
E-mail: vsbm@vsbm.sk

Úvod

Narastanie problematiky územno-správneho a regionálneho členenia Slovenska v kontexte čoraz väčšej suverenity a autonómnosti v rozhodovaní o finančných a bezpečnostných operáciách, sú hlavnými dôvodmi na spracovanie tohto článku. Nakladanie s verejnými financiami sa najmä v novodobej histórii moderných demokratických štátov stáva podstatnou vecou riadenia vecí verejných. Prívlastky ako transparentné, efektívne, účelné, hospodárne vynaložené finančné prostriedky na spravovanie verejných statkov a služieb sa dnes už udomácnili nielen v slovníku politikov, verejných funkcionárov, volených reprezentantov, ale aj občianskych aktivistov, neziskového sektoru či dokonca aj bežných laikov a „civilistov“. To čo bolo kedysi zanedbávané aj v najvyšších sférach manažovania štátu, dnes bežne nachádzame aj vo fungovaní tradičnej domácnosti. Práve k verejným imperatívom ako je spomínaná transparentnosť, účelnosť, efektívnosť a hospodárnosť sa v dnešnej dobe, v 21. storočí, čoraz naliehavejšie pridáva aj pojem bezpečnosť. Práve tá dotvára celkový profil istoty, že zdroje nevyhnutné na fungovanie oblastí ako napríklad zdravotníctvo, školstvo, obrana, cestné komunikácie, životné prostredie a mnoho ďalších, pochádzajúce prevažne z peňažieniek občanov a podnikateľov, budú v bezpečí aj v rukách vládnucej garnitúry a budú vynaložené v maximálnej možnej miere pre účely, na ktoré v krajine vzišiel celospoločenský dopyt.

Samosprávny kraj sa pri výkone samosprávy stará o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov. Pritom najmä zabezpečuje tvorbu a plnenie programu sociálneho, ekonomického a kultúrneho rozvoja územia samosprávneho kraja, plánuje činnosti týkajúce sa územia samosprávneho kraja, schvaľuje územné plány regiónov, účelne využíva miestne ľudské, prírodné a iné zdroje, vykonáva vlastnú investičnú činnosť a podnikateľskú činnosť v záujme zabezpečenia potrieb obyvateľov samosprávneho kraja a rozvoja samosprávneho kraja, podieľa sa na ochrane životného prostredia, utvára predpoklady na optimálne usporiadanie vzájomných vzťahov sídelných útvarov, riadi oblasť poskytovania sociálnych služieb v kraji a spolupracuje s obcami a inými právnickými osobami a fyzickými osobami pri výstavbe zariadení určených na poskytovanie sociálnych služieb, utvára podmienky na rozvoj zdravotníctva, rozvoj výchovy a vzdelávania, najmä v stredných školách, utvára podmienky na prezentáciu kultúrnych hodnôt a kultúrnych aktivít a stará sa o ochranu pamiatkového fondu, koordinuje rozvoj cestovného ruchu, športu a starostlivosť o deti a mládež a vykonáva ďalšie pôsobnosti ustanovené osobitnými zákonmi. Košický samosprávny kraj je aj zriaďovateľom rozpočtových a príspevkových organizácií, pričom takto spracuje 70 škôl a školských zariadení, 13 zariadení sociálnych služieb, 20 kultúrnych organizácií, či ďalších spoločností pre správu majetku ciest či technickej a sociálnej infraštruktúry kraja. Kraj koordinuje verejnú prímestskú dopravu na svojom území alebo rieši problematiku prevencie kriminality.

Všetky spomenuté oblasti a sféry kompetenčného vplyvu košickej krajskej samosprávy majú výrazný prvok bezpečnosti, ktorý si v najbližších riadkoch rozoberieme z pohľadu viacerých oblastí bezpečnostnej stratégie implementovanej do riadenia procesov v krajskej samospráve.

Rôzne formy postupov v oblasti bezpečnosti človeka, majetku a informácií v kompetenčnom riešení vybranej územnej samosprávnej jednotky – Košický samosprávny kraj v 1. polroku 2022

V súvislosti s pretrvávajúcou mimoriadnou pandemickou situáciou na území Slovenskej republiky ako aj s konfliktom na Ukrajine v 1. polroku 2022, Košický samosprávny kraj prijímal opatrenia proti šíreniu nového vírusu a zároveň prijímal opatrenia v súvislosti so situáciou na Ukrajine, ktorá sa bezprostredne dotkla aj Košického samosprávneho kraja. Vzhľadom na mimoriadne situácie v krajine, na Úrade Košického samosprávneho kraja pravidelne zasadal Krízový štáb, ktorý vyhodnocoval vzniknuté situácie a v rámci svojich kompetencií prispôboval ďalšie opatrenia na ich riešenie.

Keďže v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja sú aj školské, sociálne, kultúrne zariadenie a Správa ciest KSK, tak prijaté opatrenia na zamedzenie šírenia ochorenia COVID-19 ako aj príchod utečencov z Ukrajiny spôsobili priamy dopad na fungovanie týchto organizácií.

Činnosť Košického samosprávneho kraja v 1. polroku 2022 bola z hľadiska bezpečnosti vymedzená najmä na prijatie preventívnych opatrení na zamedzenie šírenia ochorenia COVID-19 a na riešenie vzniknutej situácie na Ukrajine súvisiacej s prílevom utečencov a na plnenie úloh s nimi spojenými. Košický samosprávny kraj reagoval prostredníctvom prijatých opatrení, ktoré vyplynuli zo zasadnutí Krízového štábu Okresného úradu v Košiciach, ako aj zo zasadnutí Krízového štábu Košického samosprávneho kraja. Ich hlavným cieľom bolo v maximálnej miere ochrániť občanov kraja a zmierňovať dopad pandémie a riešiť situáciu s prílevom utečencov z Ukrajiny, s ich umiestňovaním na krátkodobé, či dlhodobé ubytovanie. V tejto súvislosti Košický samosprávny kraj aktívne spolupracoval s príslušnými ústrednými orgánmi štátnej správy, Okresným úradom v Košiciach, ako aj s ostatnými samosprávnymi krajinami.

V oblasti zdravotníctva Košický samosprávny kraj pravidelne vydáva povolenia na prevádzku ústavným ako aj ambulantným poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, ktorých miesto prevádzky sa viaže na územie kraja. Poskytovateľom zdravotnej starostlivosti boli prostredníctvom aplikácie e-VUC zasielané aktuálne usmernenia vydané Ministerstvom zdravotníctva SR ako aj Úradom verejného zdravotníctva SR, tak aby každý lekár mal k dispozícii všetky aktuálne pravidlá týkajúce sa ochrany zdravia pacientov pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti. Aj v priebehu 1. polroka 2022 Košický samosprávny kraj zabezpečoval distribúciu antigénových testov jednotlivým poskytovateľom ambulantnej zdravotnej starostlivosti v zmysle ich požiadaviek. Išlo o testy zo Štátnych hmotných rezerv. Lekár samosprávneho kraja sa zúčastňoval pracovných rokovaní súvisiacich s aktuálnou pandemickou situáciou, zároveň v súčinnosti s Oddelením zdravotníctva Košického samosprávneho kraja korigoval a aktualizoval opatrenia a usmernenia pre všetkých členov a zamestnancov Úradu Košického samosprávneho kraja v závislosti od vývoja pandemickej situácie. Tlačové oddelenie Košického samosprávneho kraja ďalej informovalo na webovej stránke Úradu Košického samosprávneho kraja a na sociálnych sieťach obyvateľstvo Košického kraja o aktuálnych prijatých opatreniach. Predstavitelia Košického samosprávneho kraja zároveň intenzívne komunikovali a spolupracovali s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva pri riešení opatrení za účelom ochrany

zdravia obyvateľstva. Košický samosprávny kraj naďalej zabezpečoval počas 1. polroka 2022 proces očkovania – tretia a následne v prípade záujmu aj štvrtá dávka očkovacej látky. V priebehu januára 2022 bolo v rámci očkovacieho procesu, ktorý zabezpečoval Košický samosprávny kraj prostredníctvom veľkokapacitných očkovacích centier v Košiciach, Michalovciach, Spišskej Novej Vsi a prostredníctvom výjazdovej očkovacej služby podaných spolu 29 714 vakcín. V priebehu ďalších mesiacov záujem o očkovanie postupne klesal, očkovacie centrá boli utlmované a očkovacie dni redukované. V priebehu februára 2022 bolo podaných spolu 4204 vakcín, v priebehu marca 2022 bolo podaných 840 vakcín, v priebehu apríla 2022 to bolo 191 vakcín, v máji 2022 bolo podaných 104 vakcín. Koncom mája 2022 bolo očkovanie proti ochoreniu COVID-19 prostredníctvom župy ukončené. Košický samosprávny kraj pri zabezpečovaní očkovacieho procesu podal celkovo 381 608 vakcín (z toho 92 152 prostredníctvom výjazdovej očkovacej služby).

Košický samosprávny kraj sa ako subjekt krízového riadenia aktívne zapojil do pomoci občanom z Ukrajiny, ktorí kvôli vojnovému konfliktu museli opustiť svoje domovy. Obyvateľom, ktorí na Slovensku hľadali útočisko pred vojnou, bola ihneď po vypuknutí vojny zriadená Infolinka Košického samosprávneho kraja k pomoci pre Ukrajinu. Bezplatné číslo bolo k dispozícii nepretržite 24 hodín denne. Obsluhovali ho dobrovoľníci z Dobrovoľníckeho centra Košického kraja, s ktorými sa volajúci dohovorili v slovenskom aj ukrajinskom jazyku. Linka slúžila predovšetkým vojnovým utečencom. Dozvedeli sa tu viac o možnostiach ubytovania, dopravných spojeniach, humanitárnej pomoci, či o podmienkach k udeleniu azylu alebo zabezpečení školskej dochádzky pre školopovinné deti. Linka bola určená aj všetkým, ktorí mali záujem akýmkoľvek spôsobom pomôcť vojnovým utečencom. Kontakt bol možný aj prostredníctvom e-mailu. Košický samosprávny kraj otvoril azylové centrá, zabezpečoval kyvadlovú dopravu z hraničných priechodov, poskytoval základnú humanitárnu pomoc a zriadil kontaktné body na slovensko-ukrajinských hraniciach vo Vyšnom Nemeckom a v obci Veľké Slemence. Informačný bod bol zároveň sprístupnený aj na železničných staniách v Košiciach a Michalovciach. Vojnovým utečencom poskytovali informácie dobrovoľníci z Dobrovoľníckeho centra Košického kraja. Na železničnej aj autobusovej stanici v Košiciach a na železničnej stanici v Michalovciach župa zriadila infostánky, kde vojnoví utečenci dostali základné informácie o možnostiach ubytovania, dobrovoľníci im pomáhali vyhľadať potrebné dopravné spojenie alebo kúpiť cestovný lístok. Vzhľadom na situáciu v súvislosti s príchodom vojnových utečencov zriadil Košický samosprávny kraj v priebehu 10. týždňa roka 2022 očkovacie miesto aj v kontajnerovom mestečku. To sa nachádzalo na kúpalisku Červená Hviezda v Košiciach v blízkosti železničnej a autobusovej stanice. Toto očkovacie miesto slúžilo dočasne namiesto očkovacej kóje priamo v budove železničnej stanice v Košiciach, ktoré bolo otvorené vždy v piatok. Pre nízky záujem bola táto služba neskôr ukončená. Časť priestorov a neskôr koncom marca 2022, celá telocvičňa SOŠ Ostrovského 1 v Košiciach, ktorá slúžila na očkovanie, bola reprofelizovaná na skladovanie humanitárnej pomoci pre vojnových utečencov. Očkovanie ostalo na pôvodnej adrese, presunulo sa však do pridružených priestorov objektu. Pre vojnových utečencov bol vytvorený špeciálny rezervačný systém pre ubytovanie, ktorý bol k dispozícii na stránke www.ukrajinak.sk a išlo o možnosť ubytovania v ubytovacích zariadeniach v pôsobnosti

kraja. Na predmetnej stránke boli zverejnené všetky potrebné informácie v slovenskom ako aj ukrajinskom jazyku. Web zároveň slúžil na prihlasovanie sa dobrovoľníkov, ktorých situácia spôsobená vojnou na Ukrajine nenecháva ľahostajnými a chceli pomáhať. Tento špeciálne pripravený web ponúkal aj možnosť nahlásenia voľných ubytovacích kapacít v rámci domácností. Šlo o dôležitú pomoc utečencom, ktorí hľadali pre seba a svojich blízkych dočasné zázemie so strechou nad hlavou. Záujemcovia sa mohli registrovať prostredníctvom formulára a následne boli oslovení pracovníkom župy na sprostredkovanie pomoci. Web ponúkal aj registráciu pomoci prepravných kapacít, teda ak mal niekto k dispozícii dopravný prostriedok, čas a ochotu pomôcť, dokázal prepraviť takouto cestou utečencov pred vojnovým konfliktom z niektorého miesta blízko hraníc alebo aj z iného miesta do miesta určenia (napr. ubytovacie zariadenie). Košický samosprávny kraj zabezpečil 25 zariadení dočasného ubytovania, ktoré boli k dispozícii. Bolo v nich ubytovaných vyše 6000 vojnových utečencov. K dispozícii bolo vyše 1200 lôžok. Do skladov humanitárnej pomoci boli privezené tony humanitárnej pomoci rôzneho druhu. Humanitárna pomoc bola následne redistribuovaná na miesta, kde bola potrebná (hranica, ubytovacie zariadenia a pod.). Významnú úlohu a nesmiernu náročnú fyzickú prácu pri naskladňovaní, triedení, evidencii a vyskladňovaní vykonávali dobrovoľníci. Každý kto chcel pomôcť, mohol tak urobiť aj prostredníctvom Nadácie Košického samosprávneho kraja. Prispieť bolo možné dobrovoľnou sumou peňazí na transparentný účet. Finančné dary boli použité na nákup chýbajúcich základných potrieb a na ďalšiu pomoc spojenú s pobytom u nás. Prostredníctvom iniciatívy „Kto pomôže Ukrajine“ mohli občania prispieť ľubovoľnou sumou, 100 % vyzbieraných peňazí bolo určených na humanitárnu pomoc na Ukrajine, prípadne na pomoc Ukrajinkám a Ukrajincom, ktorí hľadali bezpečie na našom území.

Aby bola pomoc cudzincom cielená a efektívna, Košický samosprávny kraj spojil sily s organizáciami a združeniami ako Nadácia DEDO, Liga za ľudské práva, Mareena, Človek v ohrození, ETP Slovensko, Všetci pre rodinu, Dorka, Oáza – nádej pre nový život a Arcidiecézna charita Košice. Pod záštitou Košického samosprávneho kraja vzniklo Integračné centrum Košického kraja. Centrum poskytuje dodnes pomoc napríklad pri vyplňaní tlačív a žiadostí, pri výučbe slovenčiny, aj s orientáciou sa na trhu práce. Okrem toho poskytuje poradenstvo o voľnočasových aktivitách. Jeho cieľom je ponúknuť čo najširšie portfólio služieb na jednom mieste. Cudzinci si môžu rezervovať termín osobne, telefonicky alebo emailom, centrum na Strojárskej 3 v Košiciach je otvorené každý pracovný deň od 8:30 do 16:00 hod.

Stredná priemyselná škola dopravná, Hlavná 113, Košice v spolupráci s Košickým samosprávnym krajom vytvorili jednotné tlačivo – colnú deklaráciu – v ukrajinskom, anglickom a slovenskom jazyku. Tá je nevyhnutná pri preprave humanitárnej pomoci do vojnou zasiahnutej Ukrajiny. Finančné správy Slovenska a Ukrajiny pôvodne používali rôzne tlačivá. Aj vďaka kraju stačí odosielateľovi tovaru do Ukrajiny vykonať elektronicky záznam na jednom tlačive. Nové jednotné tlačivo výrazne skraca a zjednodušuje celý proces colnej deklarácie. Je vhodné pre fyzické aj právnické osoby a akceptujú ho obidve krajiny. Je k dispozícii vo formáte PDF s možnosťou elektronického vyplnenia.

Košický samosprávny kraj sa podieľa aj na zabezpečení sociálnej starostlivosti a služieb najzraniteľnejším občanom umiestneným v zariadeniach sociálnych služieb nielen v zriaďovateľskej pôsobnosti Košického samosprávneho kraja, ale u všetkých poskytovateľov sociálnych služieb na území Košického kraja.

V týchto zariadeniach aktívne monitoroval situáciu v 1. polroku 2022, realizoval odber mikrobiologických sterov a vyhodnocoval ich, pravidelne dezinfikoval priestory domovov sociálnych služieb, testoval zamestnancov a klientov zariadení, denne sledoval aktuálne zdravotné stavy zamestnancov a klientov, spracoval množstvo analýz, štatistických údajov. Aj v sledovanom období pokračoval v distribúcii antigénových testov a ochranných pomôcok do všetkých zariadení sociálnych služieb v kraji, vrátane neverejných poskytovateľov.

Stredné školy a školské zariadenia sa počas obdobia pandémie v prvom polroku 2022 riadili pokynmi zo strany Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR. Od 1.9.2021 sa tak školy riadili takzvaným školským semaforom, ktorý bol zverejnený na webovom sídle Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, ktorý stanovuje základné prevádzkové podmienky škôl a školských zariadení, vrátane špecifik dodržiavania protiepidemiologických opatrení a odporúčaní počas pandémie. Po zimných prázdninách od 10.1.2022 bola obnovená školská prevádzka v školách a školských zariadeniach v súlade s platným školským semaforom, ktorý bol zo strany Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pravidelne podľa situácie aktualizovaný. Prevádzka škôl a školských zariadení nebola plošne obmedzená. Rozhodnutím ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR č. 2022/10917:1-A1810 zo dňa 18.01.2022 s účinnosťou od 19.01.2022 sa školské aktivity podľa § 28 ods. 16, § 30 ods. 6 a § 33 ods. 12 školského zákona mohli uskutočňovať iba za podmienok ustanovených aktuálne účinnými vyhláškami Úradu verejného zdravotníctva SR, ktorými sa nariaďovali opatrenia pri ohrození verejného zdravia, najmä opatrenia k obmedzeniam prevádzok a opatrenia k obmedzeniam hromadných podujatí. Zároveň pre žiakov stredných škôl bolo možné uskutočňovať výmenné programy podľa školského zákona.

Pre účely informovanosti zriaďovateľ a vytvoril v januári 2022 Úrad Košického samosprávneho kraja aplikáciu na uľahčenie poskytovania informácií týkajúcich sa pokynu predsedu č. 25/2020, ktorým mali župné školy a školské zariadenia hlásiť údaje o počte žiakov v prezenčnej a dištančnej forme vzdelávania a taktiež údaje o počte potvrdených žiakov/zamestnancov s ochorením COVID-19, počte žiakov/zamestnancov v karanténe z dôvodu podozrenia a počte žiakov/zamestnancov, ktorí majú výnimku z karantény. Aplikácia sa po otestovaní začala aktívne využívať od 09.02.2022.

Rozhodnutím ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR č. 2022/12509:1-A1810 zo dňa 25.02.2022 s účinnosťou od 28.02.2022 sa na účely školského vyučovania v škole a prevádzky školských zariadení predkladalo vyhlásenie o bezpríznakovosti. Zároveň Rozhodnutím č. 2022/12509:1-A1810 došlo k úprave tak, že prevádzka zariadení školského stravovania pre stravníkov, ktorí nie sú deťmi, žiakmi alebo zamestnancami školy, v ktorej sa školské vyučovanie uskutočňuje v škole alebo školského zariadenia, ktoré je v prevádzke, sa umožnilo iba v rozsahu výdaja jedál a nápojov.

V období školského vyučovania zároveň riaditeľ školy podľa § 50 ods. 5 školského zákona týmto mohol poskytnúť žiakom jednej triedy alebo žiakom viacerých tried z dôvodu podozrenia na výskyt ochorenia COVID-19 voľno na viac ako päť dní so súhlasom

zriaďovateľa. Takéto voľno sa považovalo za mimoriadne prerušenie školského vyučovania v škole. V prípade, ak sa obmedzila alebo prerušila prevádzka vo vzťahu k jednej triede alebo viacerým triedam na základe opatrení príslušných orgánov z dôvodu ochorenia COVID-19 alebo podozrenia na ochorenie COVID-19, považovalo sa to za mimoriadne prerušenie školského vyučovania v škole alebo v školskom zariadení.

Školy mali povinnosť oznámiť Ministerstvu školstva, vedy, výskumu a športu. SR údaje o deťoch, žiakoch a zamestnancoch vo vzťahu k výskytu ochorenia COVID-19 v škole a o spôsobe zabezpečenia školského vyučovania počas krízovej situácie v rozsahu, ktoré určilo ministerstvo každý pondelok a bezodkladne pri každej zmene situácie v škole z dôvodu výskytu COVID-19.

Rozhodnutím ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR č. 2022/12509:2-A1810 zo dňa 03.03.2022 s účinnosťou od 04.03.2022 sa prevádzka zariadení školského stravovania v rozsahu konzumácie jedál a nápojov až do času skončenia mimoriadnej situácie umožnila aj pre príslušníkov ozbrojených síl SR.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu. SR dňa 10.05.2022 zverejnilo Usmernenie k bezpečnému prostrediu v školách a školských zariadeniach počas pandémie ochorenia COVID-19 a mimoriadnej situácie, ktorý je zverejnený na webovom sídle Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, ktoré je platné po dobu trvania pandémie ochorenia COVID-19 a mimoriadnej situácie v čase, keď školský semafor je pre zlepšujúci sa vývoj epidemickej situácie pozastavený.

Prímestská pravidelná autobusová doprava bola v období od 01. 01. 2022 do 31. 03. 2022 zabezpečovaná dopravcom Eurobus, a. s. na základe Rozhodnutia č. 7872 /2021/OD-51145 a dopravcom ARRIVA Michalovce, a.s. a na základe Rozhodnutia č. 7872 /2021/OD-51148. Košický samosprávny kraj dňa 25.2.2022 podpísal nové zmluvy o službách vo verejnom záujme v prímestskej pravidelnej autobusovej doprave platné na 7 rokov, so začiatkom platnosti od 1.4.2022. Autobusoví dopravcovia, ktorí zabezpečujú obsluhu územia Košického samosprávneho kraja prímestskou autobusovou dopravou sú spoločnosti: Eurobus, a. s. pre oblasť Košice Západ (v regiónoch Spiš, Gemer a Košice) a ARRIVA Michalovce, a.s. pre oblasť Košice Východ (v regiónoch Zemplín, Sobrancecko a Medzibodrožie).

Zmluvný autobusový dopravca Košického samosprávneho kraja, spoločnosť ARRIVA Michalovce prevádzkuje pravidelnú autobusovú dopravu z hraničného priechodu Vyšné Nemecké na železničnú stanicu do Michaloviec. Cestovné poriadky sú k dispozícii v slovenčine aj ukrajinčine aj na webovej stránke IDS Východ, s. r. o.

Obyvatelia z Ukrajiny mohli využívať služby prímestskej autobusovej dopravy v Košickom kraji bezplatne. Košický samosprávny kraj v súvislosti s mimoriadnou situáciou na slovensko-ukrajinskej štátnej hranici, vyvolanej vojenským konfliktom na Ukrajine, zabezpečil bezplatnú prepravu všetkým ukrajinským občanom, ktorí smerovali na územie Slovenska. Bezplatná preprava sa týkala oboch zmluvných autobusových dopravcov Košického samosprávneho kraja. Ukrajinským občanom bola poskytnutá bezplatná doprava po preukázaní sa občianskym preukazom alebo pasom.

Košický samosprávny kraj spolupracoval s IDS Východ, s.r.o. na harmonizácii a koordinácii ponuky verejnej dopravy počas I. polroka roka 2022 a aj v súvislosti s koordináciou mimoriadnych tarifných a dopravných opatrení v súvislosti s prepravou vojnových utečencov

z Ukrajiny (nulové cestovné) a úpravou podmienok nulového cestovného, súčinnosť v súvislosti s novými zmluvami o službách vo verejnom záujme v prímestskej pravidelnej autobusovej doprave.

Odbor sociálnych vecí Košického samosprávneho kraja je členom multidisciplinárneho pracovného tímu (orgánov sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, útvarov Policajného zboru, prokuratúry, súdov, škôl a zdravotníckych zariadení, neziskových organizácií, obcí a samosprávnych krajov) s názvom NP Podpora ochrany detí pred násilím, ktorého cieľom je najmä vytvorenie komunikačného mechanizmu medzi dotknutými subjektmi a získanie, rozšírenie znalostí zapojených pracovníkov o úlohách a činnostiach jednotlivých subjektov, prehĺbenie vzájomnej spolupráce inštitúcií/subjektov participujúcich na ochrane detí pred násilím za účelom efektívnejšieho riešenia problematiky ochrany detí pred násilím, priestor pre spoločné hľadanie riešení v problematike ochrany detí pred násilím vzhľadom na lokálne potreby, nedostatky, hodnotenie spolupráce, zavedených postupov, opatrení a mechanizmov vedúcich k efektívnej spolupráci medzi jednotlivými participujúcimi subjektmi

Počas prvého polroka 2022 prebehli na pôde Košického kraja 2 multidisciplinárne pracovné stretnutia, ktorých témou bolo najmä aktuálne dianie v systéme ochrany detí pred násilím z pohľadu zainteresovaných inštitúcií, informovanie o pripravovaných aktivitách v rámci NP Podpora ochrany detí pred násilím a dôležitých informáciách z oblasti ochrany detí pred násilím a súčasné možnosti prevencie rovesníckeho násillia ako sú šikana, kyberšikana a i.

V máji 2022 prebehlo online vzdelávanie s názvom „Metodika odhaľovania týrania dieťaťa, resp. domáceho násillia“, kde sa riešili najmä dôsledky zážitkov domáceho násillia, problémy kontaktu medzi dieťaťom a rodičom po rozchode rodičovského páru, najlepší záujem dieťaťa v kontexte poručenských sporov. Do online vzdelávania sa zapojili neverejní poskytovatelia, ktorí poskytujú sociálnu službu v útulku a medzi prijímateľmi sociálnej služby sú deti.

Odbor sociálnych vecí Košického samosprávneho kraja tiež nadviazal spoluprácu s organizáciami pôsobiacimi v oblasti prevencie obchodovania s ľuďmi – IOM Migration Information Centre a Informačným centrom na boj proti obchodovaniu s ľuďmi a prevenciu kriminality. V marci 2022 po vypuknutí konfliktu na Ukrajine sa distribuovali informačné materiály zamerané na ochranu pred obchodovaním s ľuďmi do zariadení, v ktorých Košický samosprávny kraj poskytoval ubytovanie odídencom.

Košický samosprávny kraj je vlastníkom ciest II. a III. triedy na svojom území okrem prejazdnych úsekov cez mesto Košice a cez colné priestory. Spolu to predstavuje 558 km ciest II. triedy a 1372 km ciest III. triedy, ako aj 660 mostných objektov. Košický samosprávny kraj zabezpečuje plánovanie, prípravu a modernizáciu cestnej siete. Za účelom správy ciest, ich bežnej a zimnej údržby, bola zriadená príspevková organizácia Správa ciest KSK.

Správa ciest KSK je subjektom hospodárskej mobilizácie a ako správca ciest II. a III. triedy na území Košického samosprávneho kraja poskytuje služby v rámci správy, údržby, opráv, rekonštrukcií a výstavby ciest a mostov. Je neoddeliteľnou súčasťou kritickej infraštruktúry.

Počas prvého polroka 2022 zabezpečovala služby spojené s údržbou ciest I., II. a III. triedy a tiež začala realizácia viacerých opráv a rekonštrukcií ciest a mostov. Medzi najdôležitejšie aktuálne stavby patria: Rekonštrukcia mosta pri Sírniku, rekonštrukcia mosta Margecany, II/549 Pačanský kopec, Hačava – Háj a Rudňany – Poráč.

Na úseku civilnej ochrany Košický samosprávny kraj v rámci svojej pôsobnosti a kompetencií spolupracoval s orgánmi štátnej správy a územnej samosprávy pri poskytnutí potrebných podkladov, pri plánovaní, zabezpečovaní a vytváraní podmienok na riešenie mimoriadnych udalostí.

Košický samosprávny kraj metodicky riadil prípravu na sebaochranu a vzájomnú pomoc v týchto organizáciách. Organizácie tiež plnili úlohy a opatrenia civilnej ochrany stanovené príslušnými okresnými úradmi. Košický samosprávny kraj má vypracovaný Krízový plán a vlastnú plánovaciu dokumentáciu podľa pokynov Ministerstva hospodárstva SR v elektronickej podobe v špecifickom aplikačnom programe EPSIS® JISHM, rovnako aj v listinnej podobe. Krízové plány sú vypracované v súlade s vyhláškou Ministerstva hospodárstva SR, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o hospodárskej mobilizácii.

Košický samosprávny kraj cez nadáciu Košického samosprávneho kraja v prvom polroku 2022 uskutočnil aj aktivity na podporu sociálnej stability zraniteľných skupín.

Košický samosprávny kraj sa snaží v mimoriadnych situáciách pre zachovanie bezpečnosti v maximálnej možnej miere so všetkým personálnym, dopravným, materiálnym, technickým a energetickým vybavením, ktoré má k dispozícii, plniť úlohy a opatrenia zamerané na obranu štátu, zachovanie jeho bezpečnosti, na ochranu života a zdravia zamestnancov a na ochranu majetku podľa ústavného zákona číslo 227/2002 Z.z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu a podľa ďalších právnych noriem, pre oblasť krízového riadenia, hospodárskej mobilizácie a civilnej ochrany obyvateľstva.

Záver

Regionálna samospráva ako orgán verejnej správy, ktorá je blízko k obyvateľovi plní úlohy, ktoré v krízových situáciách vláda nie je schopná zabezpečiť, nie preto, že nechce, ale blízkosť samosprávneho kraja robí regionálny útvar nepostrádateľnou súčasťou v krízových situáciách, ako to bolo počas pandémie koronavírusu a neskôr aj pri očkovaní proti nákaze COVID-19, kde práve kraje vykonávali na základe poverenia Ministerstva zdravotníctva SR vakcináciu obyvateľstva. Aktuálne prebiehajúci vojnový konflikt na Ukrajine zasiahol v Slovenskej republike najviac práve Košický samosprávny kraj, kde prílev utečencov smeroval v prvých troch týždňoch do Košíc a kraj zabezpečoval koordináciu utečencov prostredníctvom Dobrovoľníckeho centra Košického kraja, či humanitárnu pomoc zriadením humanitárnych skladov. Školské zariadenia, najmä internáty a telocvične Košického samosprávneho kraja sa na istý čas stali núdzovým ubytovaním pre utečencov. Košický samosprávny kraj prostredníctvom svojich dopravcov zabezpečoval dopravu utečencov z hraníc. Viacero kompetenčných súvislostí v gescii košickej krajskej samosprávy tak napĺňalo podstatu bezpečnostných postupov smerujúcich k ochrane človeka, zdravia, majetku či technickej a sociálnej infraštruktúry.

Tento článok odporúča na publikovanie vo vedeckom časopise Mladá veda:
Dr. h. c. prof. h. c. prof. Ing. Marián Mesároš, DrSc., DBA, MSc., MBA, LL.M, MPH

Použitá literatúra

1. Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších právnych predpisov
2. Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.
3. Zákon č. 245/2008 Z. z o výchove a vzdelávaní (školský zákon) v znení neskorších predpisov
4. Rozhodnutie ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR č. 2022/10917:1-A1810 zo dňa 18.01.2022
5. Rozhodnutie ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR č. 2022/12509:1-A1810 zo dňa 25.02.2022
6. Rozhodnutie ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR č. 2022/12509:2-A1810 zo dňa 03.03.2022
7. Usmernenie k bezpečnému prostrediu v školách a školských zariadeniach počas pandémie ochorenia COVID-19 a mimoriadnej situácie

Mladá veda

Young Science

ISSN 1339-3189